GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 32.

We Srodę Dnia 20. Kwietnia 1803.

Z Wiednia d. 13. Kwietnia.

W niedzielę zmartwychwstania Pańskie go Cesarstwo Jchmość wraz z Arcy Xżętami i całym dworem znaydowali się na kazaniu i nabożeństwie w zamkowym kościele.

J. C. K. M. raczył Xżęco Wirtemberskiego jenerała maiora i kawalera wirtemberskiego woyskowego orderu P. Seeger, przez wzgląd tak na iego osobiste zasługi, iako też iego stryia zmarłego C. K. feldmarszałka leytnanta barona Seeger, do godności kraiowego barona nayłaskawiey wynieść i z uwolnieniem od taxy.

Podług listu z Terespola pod d. 21 Marca, przybył tam Arcy Xżę Jmc Palatyn Jozef d. 17 wdobrym zdrowiu i stanął w pałacu Xcia Czartoryskiego, gdzie iadł wieczerzą i zanocował. Nazaiutrz o godzinie 6 zrana puścił się w dalszą podroż do Petersburga, ktorego znacznieysi obywatele aż do Brześcia pierwszego rossyyskiego miasta odprowadzili. Wiechawszy w granice państwa rossyyskiego został od tamteyszego woyska i cywilnych urzędnikow przy oddziale Kozakow iak naygrzeczniey powitany, a przeieżdzaiąc przez miasto Brzeście czynił mu oddział grenadyerow z rozpuszczonemi chorągwiami i muzyką woyskowe honory.

Z Brynu d. 12. Kwietnia.

Ostatnie listy z Konstantynopola pod d. 10 Marca donoszą, iż odebrano wiadomość z Egiptu pod d. 12 Lutego że tam przybyło ieszcze więcey przewozowych statkow angielskich, i że iest podobieństwo, iż wkrotce stamtąd angielskie woyska do Malty odpłyną. Daley, że Beiowie zupełnie się Porcie poddali, swoich Mamelukow do armii W. Wezyra wcielili, i sami iuż wybierali się wynieść do Jbanu w wyższym Egipcie.

Dla pomnożenia dochodow skarbu poczyniła Porta nowe urządzenia, przez które iednak stan kupiecki mniema się bydź uciążonym. Zredukowano n. p. czerwony złoty na 7 piastrow, który zawsze 8 wartał, a od wywozu tureckich towarow cło o 3 od sta powiększono. Kupcy uczynili w prawdzie przeciw temu przełożenia, ale dotąd żadney nie odebrali odpowiedzi, owszem zdaie się, że Porta od przedsięwziętego raz systemu więcey nie odstąpi.

Teraźnieyszy basza belgradzki iest 70 letni starzec, pochodzący z rodu Janczarow, których wielkim iest przyiacielem. Ułożenie iego iest spokoyne i uprzyyme; nie wprowadza żadnych nowości, ani się ich nadal nie spodziewaią; dla tegoż też bywsi rządcy są

nader z niego kontenci, zwłaszcza, że co potrzebuie wszystko płaci, nie daiąc nikomu powodu do żalenia się na ucisk. Z resztą wielki niedostatek żywności dokucza Belgradowi; chciano iey z naszey strony dostać, lecz i u nas nie ma iey zbytkiem. Z przybyciem baszy wprowadzono do Belgradu znacznie kawy, którey część iuż na naszą stronę przeszła.

Z Paryża d. 20. Marca.

Jeszcze tu u nas panuie nadzieia otrzymania pokoiu. Na wszelki przypadek JJen. Massena i Macdonald są mianowani kommendantami woysk do lądowania przeznaczonych.

Jenerał Bernadotte ma do Filadelfii i Washingtonu wyiechać.

P. Popp radzca Noremberski bawiący tu od trzech miesięcy, po wyzdrowieniu z ciężkiey nerwowey febry odieżdza do swey oyczyzny. Jego kolega P. Kiesling pozostaie tu dla kierowania interessami z P. Ablem.

W Mexyku w p. r. dyrektor tamteyszey akademii Szycerstwa Manuel Folsa ulał z miedzi kolosalny posąg teraźnieyszego Króla hiszpańskiego, i wybornie podobieństwo utrafił. Koszta na to łożył bywszy wice Król mexykański margrabia Branciforte.

Municypalność bruxelska wyznaczyła na przyięcie pierwszego konsula 300,000 frank: rada głowna departamentu de la Dyle 80,000 frankow, a trybunał handlowy 50,000 frankow.

W miesiącu Wentozie zabrała policya w jatkach i odesłała do zwierzyńca 1400 funtow mięsa, które było z bydła padłego albo chorego.

Dnia 1. Kwietnia.

Nadzieie pokoiu coraz bardziey się powiększaią. D. 29 Marca rada stanu miała nadzwyczayne posiedzenie aż do pożney nocy, a skutek iego ma obiecywać trwałość pokoiu. To posiedzenie nastąpiło zaraz po przybyciu angielskiego gońca, którego depesze miały bydź w bardzo umiarkowanym tonie. Z naszey strony używaią wszystkiego, cokolwiek może się zgodzić z dobrem i wielkością naszego narodu, dla utrzymania pokoiu.

Minister morski Decres oświadczył kupcom nanteńskim, że handel do Senegali i zachodnich brzegow Afryki zupełnie iest wolny.

Od czasu iak Bonaparte został dożywotnim konsulem, pensya iego iest do 6 mill. frankow powiększona, licząc w to koszta na utrzymanie zamkow Thuilleri i St. Cloud, iakoteż koszta podroży. Inni konsulowie maią po 600,000 frankow. Lista cywilna bywszego królewskiego rządu, mowił rapportuiący w Trybunacie, wynosiła rocznie więcey 25 mill. frankow.

W Monitorze czytamy: Rozsiano fałszywe wiadomości o Martynice. Nayświeższe doniesienia, które rząd odebrał, maluią naylepszy stan tey osady. Choroby iuż tam zupełnie ustały, a przybycie batalionu 650 ludzi wynoszącego, nadgrodziło poniesione straty.„

Tenże Monitor donosi, że jenerał Lasnes pełnomocny minister Rzepltey francuzkiey w Portugalii, przybył do Lizbony d. 21 Lutego.

Gdy posłaniec papiezki Dorya z 4 kardynalskiemi kapeluszami w powozie pierwszego konsula do Thuilleri przyiechał, i był Bonapartemu przedstawiony, pierwszy konsul wypytywał go się o zdrowie Oyca S. i wyraził, że go mocno obchodzi powodzenie Papieża, oświadczył oraz swoie ukontentowanie, że Papież wybrał na oddawcę kardynalskich kapeluszow synowca kardynała Doryi, z którego Francya zawsze się chlubiła. Potem arcybiskup paryzki i inni mieli mowy. Pier-

wszy konsul zlecił posłańcowi Doryi aby oświadczył Papieżowi, że mu w każdem zdarzeniu nieuchybi dawać dowodow swoiey życzliwości. Mowa którą miał Dorya do pierwszego konsula ieſt po włosku w Monitorze wydrukowana.

W Bordeaux i innych handlowych miaſtach, na pierwszą wieść o woynie, wiele towarow osadowych rozkupiono, ale teraz ten nacisk do kupna i wszelkie spekulacye uſtały.

Dalszy ciąg Tytułu V. Rozdziału IV. O Małżeństwie, Xięgi Ustaw Cywilnych. Art. 192. Gdy dowod zawartego prawego małżeńſtwa okaże się z prowadzonego proceſsu kryminalnego, zapisanie wyroku w xiegach czynow stanu cywilnego, zapewnia małżeństwu od dnia iego zawarcia wszystkie skutki cywilne małżeństwa, tak względem małżonkow iako i dzieci spłodzonych w tymże małżeństwie. Art. 193. Jeżeli małżonkowie lub iedno z nich umrze przed odkryciem zdrady proceſs kryminalny może bydź rozpoczęty od tych wszystkich, którzy maią w tym intereſs, aby małżeństwo ważnym uznane było, tudziesz od kommiſsarza rządowego. Art. 194. Jeżeli urzędnik publiczny umrze przed odkryciem zdrady sprawa rozpoczęta będzie przeciw iego dziedzicom w sądzie cywilnym przez kommiſsarza rządowego w przytomności stron intereſsowanych i za ich doniesieniem. Art. 195. Małżeństwo, które za nieważne uznanym będzie ma iednakowoż skutki cywilne małżeństwa tak względem małżonkow iak i względem dzieci z tego małżeństwa spłodzonych, ieżeli małżeństwo to w dobrey wierze zawarte było. Art. 196. Jeżeli dobra wiara z strony tylko iednego z małżonkow zachodzic będzie, małżeństwo mieć będzie tylko swoie skutki cywilne na stronę tego z małżonkow, którego dobra wiara zachodziła, tudziesz dzieci z tegoż małżeństwa spłodzonych.

Rozdział V. O obowiązkach wynikaiących z małżeństwa. Art. 197. Małżonkowie obowięzuią się przez sam czyn zawartego małżeństwa, żywić, utrzymywać i wychowywać swoie dzieci. Art. 198. Dzieci nie mogą przymuszać rodzicow do udzielania im swego maiątku. Art. 199. Dzieci powinny żywić oyca i matkę, dziadka i babkę gdyby tego potrzebowali. Art. 200. Zięciowie i synowe powinnyż podobnież żywić oycow i matki gdy tego potrzebować będą, lecz obowiązek ten ustaie. 1) Gdy matka weszła w związki innego małżeństwa; 2) gdy to z małżonkow, z strony którego zachodziło pokrewieństwo i dzieci iego poumieraią. Art. 201. Obowiązki wynikaiące z tych rozrządzeń są wzaiemne. Art. 202. Kwota na wyżywienie przyznana będzie w stosunku potrzeby tego co iey żąda i maiątku tego, co ią dadź iest obowiązany. Art. 203. Gdy ten, który daie wyżywienie, znaydzie się w takim stanie, że nie będzie go mogł więcey dawać, lub ten, co go odbiera w tym stanie, że wcale go nie potrzebuie lub tylko w części iest mu potrzebnym, zmnieyszenie kwoty wyznaczoney na pożywienie lub zupełne iey uchylenie, może bydź żądanym. Art. 204. Jeżeli osoba, która kwotę na wyżywienie dawać iest obowiązana dowiedzie, że płacić iey nie może, trybunał będzie mogł po rozpoznaniu sprawy nakazać aby osobę, którey kwotę na wyżywienie płacić była obowiązaną, przyięła do domu swego, żywiła ią i utrzymywała. Art. 205. Trybunał wyrokiem swoim uzna także czyli oyciec i matka ofiaruiący się przyiąć do domu, żywić i utrzymywać dziecię, któremu kwotę na wyżywienie dadź byli obowiązani, od płacenia kwoty mogą bydź uwolnionemi.

Rozdział VI. O prawach i obowiązkach wzaiemnych małżonkow. Art. 206. Małżonkowie winni sobie nawzaiem, wier-

ność, pomoc, i wsparcie. Art. 207. Mąż winien dawać opiekę swoiey żonie, żona winna mężowi posłuszeństwo. Art. 208. Zona iest obowiązana mięszkać z mężem i wszędzie mu towarzyszyc gdziekolwiek przenieśćby się zechciał; mąż iest obowiązany żonę przyiąć i dostarczyc iey wszystkiego czego potrzeby życia wymagaią, w stosunku do iego możności. Art. 209. Zona nie może bydź do sądu pociągana bez zezwolenia męża swego, chociażby publiczny miała handel i bez względu czyli wspolnictwo maiątku między niemi lub iego oddział zachodzic będzie. Art. 210. Zezwolenie męża nie iest potrzebne, gdy żona do sądu pociągana będzie w sprawie kryminalney albo policyyney. Art. 211. Zona niemaiąca nawet wspolnictwa maiątku z mężem lub ten maiąca oddzielny, nie może nic darować, sprzedawac, zastawiać, i nabywac bez wchodzenia w te czynności męża lub iego na piśmie pozwolenia. Art. 212. Jeżeli mąż nie chce dadź pozwolenia na pociągnienie żony do sądu, sędzia takowe pozwolenie dadź może. Art. 213. Jeżeli mąż nie zechce dadź zezwolenia żonie do uczynienia czynu iakiego artykułem 211 wyrażonego, żona może prosto pociągnąć męża do trybunału pierwszey instancyi mieysca ich wspólnego przemieszkiwania, trybunał po wysłuchaniu męża albo iego urzędownym do stawienia się wezwaniu, takowe zezwolenie da żonie lub go odmowi ieżeli słuszne do tego znaydzie powody. Art. 214. Jeżeli żona ma swoy handel publiczny może bez zezwolenia męża czynić wszystko cokolwiek do tego handlu się ściąga a nawet zaciągać długi, w tym przypadku wszystko, co ona uczyni obowiązuie męża, ieżeli wspólnictwo maiątku maią miedzy sobą. Nie uznaie się zaś za maiącą handel swoy publiczny gdy sprzedaie towary handlu swego męża, lecz tylko w ten czas gdy swoy oddzielnie handel ma założony. Art. 215. Gdy na męża wypadnie wyrok karzący go karą więzienia lub niesławy, chociażby nawet przez (kontumacyą) niestawienie się zapadł, żona nawet maiąca lata nie może przez przeciąg czasu trwania kary męża, czynić sądownie, ani też iakieykolwiek tranzakcyi bez zezwolenia sędziego, który w takowym przypadku może dadź zezwolenie żonie bez słuchania a nawet wzywania męża. Art. 216. Jeżeli mąż co do czynności stanu cywilnego iest zawieszony lub nie przytomny, sędzia poznawszy sprawę może dadź pozwolenie żonie czynienia lub odpowiadania w sądzie, tudziesz czynienia tranzakcyy. Art. 217. Wszelkie ogólne pozwolenie a nawet kontraktem małżeństwa zapewnione nie iest ważnym procz do zarządzenia maiątkiem żony. Art. 218. Jeżeli mąż iest małoletnim pozwolenie sędziego potrzebnym iest, tak do czynienia i odpowiadania w sądzie iako też do czynienia iakiey tranzakcyi. Art. 219. Nieważność ugruntowana na niedostatku zezwolenia nie może bydź zarzuconą, tylko przez żonę, męża, lub ich dziedziców. Art. 220. Zona może czynić testament bez zezwolenia męża.

Rozdział VII. O rozwiązaniu małżeństwa. Art. 221. Małżeństwo rozwięzuie się 1) przez śmierć iednego z małżonkow; 2) przez rozwod prawnie zaszły i ogłoszony; 3) przez zaszłe ukaranie iednego z małżonkow karą śmierci cywilney.

Rozdział VIII. O powtornych małżeństwach. Art. 222. Zona nie może wchodzić w związki innego małżeństwa aż po upłynienieniu przeciągu czasu 10 miesięcy po rozwiązaniu pierwszego.

(*Reszta potem.*)

Z Londynu d. 1. Kwietnia.

Jeszcze tu wszystko w niepewności względem naszych związków z Francyą; ne-

goeyacye trwaią nieprzerwanie, a nadzieia pokoiu wzrasta codziennie. Tym czasem spekulanci rozsiewaią wieści, napiętnowane cechą ich wymysłu. Głoszą oni, iuż, że odkryto wielki spisek w Irlandyi, iuż, że P. Addington i lord Hawkesbury byli zatrudnieni ułożeniem papierow negocyacyynych z Francyą, które w przypadku woyny maią bydź parlamentowi podane. Te wieści do poty trwać będą, dopoki co decyduiącego w negocyacyach nie zaydzie. Spodziewaią się, że ta matwanina wyiaśni się za nadeyściem z Petersburga depeszy od ministrow francuzkiego i angielskiego.

Dopoki spory zagodzonemi nie będą, uzbraiania nie ustaną, i iuż wiele zwiadowych okrętow ku brzegom francuzkim i hollenderskim wysłano. Officyerowie francuzcy lądowi i morscy bawiący się w Anglii, wyiechali śpieszno do oyczyzny, a nasze brzegi okryły się woyskiem.

Gdy wczoray Królestwo udali się na teatr Drurylane, kilku gwardzistów, którzy iuż byli odeszli officyer na powrot przywołał. To dało powod do pogłoski o odkryciu nowego spisku. Ale nadto nic fałszywszego. Król z okrzykami przyięty był w teatrze.

Tuteysi celnicy przetrząsaiąc składy towarow, skonfiskowali znaczną liczbę francuzkich zegarków.

Kongres amerykański względem sporow z Hiszpanią miał kilka taynych obrad. Dnia 16 Lutego pełnomocnik amerykański P. Monroe ieszcze był do Madrytu nie wyiechał. Wielkorządca hiszpański Nowego Orleanu wydał d. 16 Grudnia odezwę zabraniaiącą poddanym hiszpańskim wszelkiego handlu z Amerykanami na Missisipi, co dało powod jen. Smitowi do oświadczenia w kongressie, że woyna z Hiszpanią iest blizka.

Za pośrednictwem naszego agenta w Smirnie ieden z dowodzcow Mameludzkich w Egipcie złożył na naszym banku 18,000 f. szt.

Młody Xiążę Dorset wyiechał tylko na Święta Wielkanocne do Paryża, poczem zaraz powraca do Anglii, bo ieszcze do szkoł chodzi.

Nasza marynarka składa się teraz z 656 woiennych okrętów, z których 310 iest wziętych w kommis między temi znayduie się 55 liniowych, 140 średnich okrętów, 50 armatnych, 103 fregat, 138 slopow &c.

Lord Melville (P. Dundas) iuż od P. Pitta z zamku Welmar powrócił do Londynu.

Wielu Anglikow bawiących się do tych czas w Hollandyi powraca stamtąd.

Sydney Smith zebrał iuż w Dunach liczną flottyllę z bombardyerskich, armatnych innych lekkich statkow.

Sekretarz naszego poselstwa w Wiedniu P. Stuart przybył tu przez Paryż.

List z Lizbony pod d. 19 Marca donosi: " Wiadomość o poselstwie krolewskim do parlamentu wiele tu niespokoyności zrobiła. Nasze papiery straciły przez to po 10 od 100. Jenerał Lasnes przybył d. 11 Marca. Odmiany w ministeryum ieszcze nie nastąpiły, ale są nie uchybne. Jan Almeida dotychczasowy minister związków zewnętrnych i wydziału woiennego obeymie wydział marynarki, a na iego mieysce nastąpi podhrabi Anadia. Minigni, na którego się jenerał Lasnes naywięcey użala zamieni dyrekcyą ceł i policyi na urząd mnieyszy.,,

Fregata Meduza odpłynęła z Neapolu do Konstantynopola z naszym ambassadorem P. Drumondem, któremu P. Duglas i lordowie Brooke i Aberdem towarzyszą.

Na ostatniey Audyencyi PP. Fox i Sherydan podali Królowi adresa powinszowania z powodu szczęśliwego uniknienia ostatniego spisku. Wszyscy posłowie tuteysi byli przyto-

mnemi nawet jenerał Andreoſsy i lord Hawkesbury. Tuteysi protestantcy kaznodzieie podobnież adresa podali. Xcia Salm przedstawił Krolowi poseł Cesar.

Maior hanowerski P. Dechem przybył tu we środę w wieczor, a wczoray miał u Krola audyencyą.

Z Malty pod d. 26 Stycznia donoszą, że Alex. Ball otrzymał rozkaz zebrania 2000 maltańskiego woyska, i że iuż 800 ludzi iest zebranych. D. 9 Stycznia poszły z Malty rozkazy do Egiptu opuszczenia tego kraiu, i że woysk naszych z Egiptu spodziewano się w Malcie około 15 Marca. W okolicach Alexandryi miało się znowu powietrze pokazać.

Jenerał Andreoſsy daie dzisiay bal i wieczerzę.

Lordowie admiralicyyni proteguią kupieckie okręty przeciw zabieraniu z nich maytkow.

Fregata Determinée o 28 armatach rozbiła się przy Jersey, ale ludzi wyratowano, z tem wszystkiem 2 baty ratuiące z 30 ludźmi zatonęły.

Francuzki handlowy kommiſsarz w Jersey opuścił tę wyspę w przeszłym tygodniu.

Listy z Bombaiu pod d. 3 Listopada r. p. donoszą, że Peishwa maiący 50,000 woyska został na głowę pobity przez innego wodza Marattow Holkara na d. 26 Października. Maior Dawes i 2 innych europeyskich officyerow uległo na placu. Bitwa była stoczona tak blizko angielskiego gruntu, iż półkownik Close oświadczył Holkarowi, ażeby angielską banderę szanował, czego dopełnił. Zdaie się, że Peishwa uda się pod opiekę naszey wschodnio-indyyskiey kompanii.

Z Frankfurtu d. 2. Kwietnia.

Wczoray po południu przybył tu francuzki jenerał Duroc z maiorem Segurem z Berlina, i zabrawszy zostawione tu przed 16tu dniami 3 paryzkie powozy do drog niemieckich niezdatne, śpiesznie do Paryża odiechał. Słychać, że ten ważny negocyator wiezie pierwszemu konsulowi własno ręczną odpowiedź Króla Pruskiego, mowią także, że Król Pruski w Maiu do Wilhelmsbadu przyiedzie.

Z Petersburga d. 22. Marca.

Akademik Sewergin za wydany opis swey podroży, po zachodnich prowincyach roſsyyskich, otrzymał od J. Imper. M. pierścień brylantowy.

Sławny starożytnik, konsyliarz nadworny Köhler dozorca Imperatorskiey biblioteki, gabinetu medalow i zbioru rżniętych kamieni w Eremitażu, otrzymał pomnożenie pensyi o 150 rubli.

W Kiachcie na granicy chińskiey zamieniono w miesiącu Listopadzie z Chinami towarow za 112,000 rubli. Rossyyskie towary składały się po większey części ze skor, a chińskie z bawełnic i herbaty.

Do Lipawy w Kurlandyi przywieziono r. p. na 260 okrętach towarow za 1,048,165 rubli, a wywieziono stamtąd za 2,131,663 rubli.

Przez cła w Polaudze weszło z zagranicy do Roſsyi w miesiącu Styczniu r. b. 9212¾ funt. złota a 10,081½ funt. srebra.

Dla ulepszenia policyi i opłat mieyskich w Moskwie i Rydze ustanowiono kommiſsye, które we wszelkich przypadkach maią się udawać do kommiſsyi petersburskiey pod prezydencyą hrabi Buxhewdena będącey.

Ukaz Imperatorski zawiera, co następuie: "Będącego niegdyś przy moiey ś. p. ukochaney babce Katarzynie II. a po śmierci iey oddalonego kamer furyera Mikołaia Kozłowa, przez wzgląd na iego długoletnie i gorliwe usługi mianuiemy konsyliarzem stanu."

Z Hagi d. 5. Kwietnia.

Już prawie mieſiąc upłynął od wydania

poselstwa królewskiego do parlamentu względem uzbraiań woiennych iednak nadzieia utrzymania pokoiu trwa ciągle.

W tym tygodniu Ob. Semonwille ambassador francuzki iuż 4go gońca z Paryża odebrał. Gdy ostatni wczoray rano przybiegł, udał się Obywatal Semonwille do naszego ministra Ob. van de Goesa, a wieczorem wysłano gońca do naszego ambassadora Ob. Vos van Steenwyka.

Woyska francuzkie weszły do Flisyngi i do Bredy. Flisynga iest teraz pełna żołnierstwa, przez co żywność w tem mieście niesłychanie zdrożała.

Sekretarz ambassady francuzkiey Mariveaux, który przez 4 miesiące we Francyi bawił, iuż tu powrocił.

Z Bruxelli d. 3. Kwietnia.

Arcybiskup mechliński Roquelaure ma w przytomności pierwszego konsula nasze liceum otworzyć. Landgraf hessenkaselski, który w tymże czasie tu przybędzie, naiął piekne pokoie w oberży Xżę Walli i wiele innych zagranicznych Xiąt i jenerałow ponaymowało mieszkania. Dla ministrow wewnętrznych woyny i marynarki, tudzież adjutantow pierwszego konsula urządzono bywszy dom wielkorządcy bruxelskiego. Bawiący się tu pod okiem prefekta bywszy dyrektor Barras, odebrał rozkaz, aby tu podczas bytności pierwszego konsula wyiechał o mil 60. Miasto Mechlina kazało przygotować dla Bonapartowy koronkową suknię, a Antwerpia bardzo kosztowną dyamentową kitkę. W Antwerpii będą w wielu mieyscach powystawiane tryumfalne łuki na wzor owych, które na cześć Ferdynanda Arcy Xcia austryackiego niegdyś stawiano Na tych łukach będą malowidła tyczące się zwycięztw Bonapartego. Potem nastąpią faierwerki i wspaniałe illuminacye.

Od granic Szwaycarskich d. 29. Marca.

D. 24 t. m. Landman Affry wydał odezwę do woysk bywszego rządu helweckiego, zapowiadaiąc im, że odtąd weydą na żołd francuzki. Część tych woysk wyydzie do Auxonny w Burgundyi, a reszta do Medyolanu. Obawa Szwaycarow aby woyska ich na Korsykę zabrane do St. Domingo nie popłynęły, zupełnie iuż zniknęła. Mowią że pierwszy konsul przypomniał sobie nareście, że dawne układy Francyi ze Szwaycaryą wyłączały osadową służbę. Szwaycarowie zabrani w Tulonie na okręty wysiedli znowu na ląd.

Dowiaduiemy się w tym momencie, że d. 26 Marca woyska szwaycarskie w Bernie bunt podniosły niechcąc iśdź do Francyi. Ten bunt tem był strasznieyszy, że wszystkie woyska w koszarach stoiące doń się łączyły, i byłoby do krwawych scen przyszło, gdyby woyska francuzkie dobrze od kommendanta swego prowadzone nie były dały mężnego odporu. Woyska szwaycarskie ogniem witały Francuzow. Około godz. 11 huzarowie szwaycarscy wyruszywszy z koszar wpadli na Francuzow, poczem szwaycarskie woyska wzięły się do broni, w celu opanowania zbroiowni, i uderzyły na straże bram, ale te przymusiły Szwaycarow do cofnienia się. Tym czasem wszystkie woyska francuzkie stanęły pod bronią, i tak tęgo przyparły buntownikow, iż ci cofnąć się do koszar przymuszeni byli. D. 27 złożono sąd woyskowy. Kilku na 10 i 15 letnie więzienie skazano. Jeden grenadyer został rozstrzelany, a na 8 kanonierow dekret iest spodziewany. O godzinie 2 po południu woyska szwaycarskie wyciągnęły z Berna do Meurten, a d. 28 wyruszyła 42 półbrygada.

Z Moguncyi d. 4. Kwietnia.

Jenerał dywizyi Lewasseur doniosł urzę-

downie naszey załodze, że tu pierwszy konsul w przyszłym mieſiącu przybędzie. Już OObywatele formuią gwardye honorowe, a strzelcy konni otrzymaią nowy nader piękny mondur. Pierwszy konsul przybędzie tu z Bruxelli przez Akwizgran. W Strażburgu kilka dni zabawi, gdzie ſię widzieć będzie z elektórami bawarskim, badeńskim i wirtemberskim.

Z Wirtemberskiego d. 28. Marca.

Nasz Xżę onegday nadwornemu marszałkowi oznaymił, że z powodu wyniesienia tego xięstwa na elektorstwo d. 13 Kwietnia rozpoczną ſię 3 dniowe uroczystości. — Niedawno wyszedł Xżęcy rozkaz, aby ktokolwiek na teatrze szelest będzie czynił, natychmiast bez rożnicy stanu był wyprowadzony i sądownie ukarany. Rozkaz ten kończy ſię następuiącemi słowy. " Xżę Jmć spodziewa ſię, że widzowie w przytomności Xcia na teatrze wstrzymaią ſię od wszelkich poklaskow, ieźli J. X. M. nie da wprzod do tego przykładu. Bywsze Miasto rzeskie Reutlingen wypadłe na wynadgrodzenie Xciu Wirtemberskiemu niechciało ſię poddadź iego urządzeniom. Zatem wysłano 72 ludzi piechoty, a 25 iazdy dla poskromienia uporczywych.

Rozmaite Wiadomości.

W Paryżu wyszło z druku pismo w 3ch ięzykach, to iest: francuzkim, angielskim i niemieckim, pod tytułem: " Opis *Graphometru* podziemnego, przeznaczonego do robot podziemnych gornictwa, na mieysce igły magnesowey, przez P. Komarzewskiego, bywszego jenerała leytnanta Rzepltey Polskiey, kawalera rożnych orderow, członka towarzystwa krolewskiego w Londynie i towarzystwa przyiacioł nauk w Warszawie. ,, Dziennik paryzki pisze o tym dziele: " Przemyślny autor tego pisma, czytał treść iego w instytucie narodowym, w wydziale umieiętności fizycznych i matematycznych d. 7 Lipca 1802 i zrobiony instrument okazał temu towarzystwu, które wyznaczyło 3 członkow Duchamela, Lacroix, i Gillet-Laumona, dla roztrząśnienia i pisma i graphometru. Kommiſsarze zdali potem raport, a instytut go przyiął i ogłosił. " Zdaniem iest naszem (wyrazy ich), że graphometer podziemny, instrument urządzony prawie podług tychże zasad co *theodolit* proiektowany przez P. Komarzewskiego, będąc dobrze zrobionym i udoskonaliwszy go nieco, będzie mógł bydź korzystnie użytym na mieysce dawnych narzędzi w gornictwie, iako niemaiący ich niedokładności, i życzyć wypada aby ten mąż uczony kazał go natychmiast wysztychować, żeby mogł bydź robiony przez artystow francuzkich i w naszym gornictwie używany. ,, Jakoż stało się zadosyć temu życzeniu; pismo wydane iest infolio pięknym drukiem z potrzebnemi kopersztychami.

We wsi Xięstwa Anhalt żyie człowiek, który zdaie się miec szczególnieyszą przewagę nad ludźmi pomieszanych zmysłow. Jeden oczny świadek zapewnia, iż widział dwoch nieszczęśliwych ludzi tego gatunku, którzy rzucali się z zapalczywością na wszystkich około siebie przytomnych, a ile razy ten człowiek im się pokazał, natychmiast uspokoili się z nay większą boiaźnią. Takiż skutek okazał się przy iednym człowieku leżącym w malignie, którego czterech ludzi nie mogło utrzymać, ani żadne perswazye nie pomogły. Jak tylko ten człowiek stanął przy nim, uspokoił się natychmiast i wewszystkim powodował się iego woli. Może iego powierzchowność do tego się przyczynia; iest wielkiego wzrostu, barczysty, wzroku bystrego i ponurego. Psychologowie musieli iuż nie raz podobne zdarzenia widzieć; lecz czemuż niekorzystano dotąd wzywaiąc podobnych ludzi na dozorcow do domow szalonych, uniknionoby wiele nieprzyzwoitości, które się w nich dzieią!